

INLEIDING Gebruik accordenschema's

Amatordrums Jumeluk

Gespeeld op instrument dat men bespeelt is het handig om te weten hoe het toetsenbord van een piano in principe voor wat betreft de verschillende noten en hun samenhang in elkaar zit. Het toetsenbord van een piano leent zich hier beter dan elk instrument ook voor.

Het toetsenbord heeft zwarte en witte toetsen. De witte toetsen zijn C-D-E-F-G-A-B-C-D-E-F-G-A-B-C-D-E enz.

De reeks C-D-E-F-G-A-B wordt dus steeds herhaald. De zwarte toetsen zijn Des-Es-Ge-As-Bes- (hierna volgt weer Des-Es-Ge-enz.).

Voor de notatie in accordenschema's worden de zwarte toetsen geschreven als Ds-Es-Gs-As-Bs.

Achter elkaar in volgorde krijgt men

C	D _b	E _b	E	F	G _b	G	A _b	A	B _b	B	(boven zwart)	(beneden wit)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	

Verschillende noten (=toetsen) samen gespeeld tot één klank noemt men een accoord. Uitstaand bestaan er zeer veel mogelijkheden en dus veel verschillende accorden.

Het kenmerk van een accoord is dat men uitgaande van één bepaalde grondtoon (één van de twaalf bovenstaande) hier een tweede en derde (eventueel nog een vierde of vijfde) noet aan toevoegt echter op een vaste afstand (interval). De tonen op een interval 1-3-5-8 noemt men "het accoord", behorende bij die grondtoon.

Het C accoord bestaat dus uit C-E-G samen als één klank gespeeld (1-3-5-8). Het F accoord bijv. heeft dezelfde intervallen en wordt F-A-C (stel als dat de eerste, vijf tegen verder en weer twee verder).

Als we ons beperken tot de grondtoon "C" zijn er de volgende accorden:

C	bestaat uit C E G	interval 1-3-5-8-
C7 (sprek uit C septiem)	bestaat uit C E G Bb	interval 1-3-5-8-11-
Cm (sprek uit C mineur)	bestaat uit C Eb G	interval 1-4-6-8-
Cdim (sprek uit C dim)	bestaat uit C Eb Gb A	interval 1-4-7-10-
C+ (sprek uit C plus)	bestaat uit C E Ab	interval 1-5-9-
C6 (sprek uit C zes)	bestaat uit C E G A	interval 1-5-8-10-

Er bestaan ook combinaties zoals bijv. Cm7 (bestaat uit C-Eb-G-Bb)

Er zijn echter 12 verschillende noten en dus ook bijv. 12 mineur en septiem accorden.

grondtoon	accord	7-accoord	m-accoord	dim-accoord	plus-accoord	terts	kwint
C	C E G	C E G Bb	C Eb G	C Ec Gb A	C E Ab	E	C
D _b	D _b F Ab	D _b F Ab B	D _b E Ab	D _b E G Bb	D _b F A	F	D _b
D	D Gb A	D Gb A C	D F A	D F Ab B	D Gb Bb	Gb	A
A _b	Eb G Db	Eb G Bb Db	Eb Gb Bb	Eb Gb A C	Eb G B	G	Eb
B	E Ab B	E Ab B D	E G B	E G Eb Db	E Ab C	Ab	B
F	F A C	F A C Eb	F Ab C	F Ab B D	F A Db	A	C
G _b	G Bb Db	G Bb Db E	Gb A Db	Gb A C Eb	Gb Bb D	Bb	D _b
G	G B D	G B D F	G Bb D	G Bb Db E	G B Eb	B	D
A _b	Ab C Eb	Ab C Eb Gb	Ab B Eb	Ab B D F	Ab C E	C	Eb
A	A Db E	A Db E G	A C E	A C Eb Gb	A Db F	D _b	E
B _b	Bb D F	Bb D F Ab	Bb Db F	Bb Db E G	Bb D Gb	D	F
B	B Eb Gc	B Eb Gb A	B D Gb	B D F Ab	B Eb G	Eb	Gb

(Als men de noten goed bekijkt blijken er maar 3 verschillende dim-accoorden en 4 verschillende plus-accoorden te bestaan)

Uitgaande van een bepaalde grondtoon hebben de verschillende t.o.v. die grondtoon een naam. Uitgaande van het C accoord noemt men

de toon E de terts (t.o.v. de C)

de toon G de kwint

de toon Bb de septiem

de toon Eb de mineur (= kleine terts)

de toon Gb de plus

de toon A de zes

de toon D de seconde (ook wel negen)

de toon B de groot septiem

Een melodie bestaat vaak uit 2 verschillende stukken te weten het verse en het chorus (vaak is er meer dan één chorus: in de accordenschema's wordt dit car- gegeven door chorus 1, 2, 3 enz.). Het verse wordt meestal in het begin en eind van het nummer collectief gespeeld. Geïmproviseerd wordt er meestal alleen op het chorus. Een van de bekendste nummers met een verse en chorus is "Basin street blues": Het zgn. vraag-en-antwoord gedeelte is het verse.

Hoe een accordenschema wordt genoteerd en gespeeld, zal met behulp van onderstaand voorbeeld worden duidelijk gemaakt

Bb/-/-/Bb7/

Eb/Ebm/Bb/G7/

C7/F7/BbF7Bb./ betekent:

3 maten Bb accoord (elke maat heeft 4 tellen dus in totaal 12 tellen Bb accoord)

1 maat (= 4 tellen) Bb7 accoord

1 maat (= 4 tellen) Eb accoord

1 maat (= 4 tellen) Ebm accoord

1 maat (= 4 tellen) Bb accoord

1 maat (= 4 tellen) G7 accoord

1 maat (= 4 tellen) C7 accoord

1 maat (= 4 tellen) F7 accoord

1 tel Bb accoord

1 tel F7 accoord

2 tellen Bb accoord

Op elke getypte regel staan altijd 4 maten

De ruimte tussen twee schuine streepjes // is altijd 1 maat

Een plat streepje betekent herhaling van het laatst gespeeld accoord gedurende 1 maat /BbF7/ wil zeggen een $\frac{1}{2}$ maat Bb accoord en een $\frac{1}{2}$ maat F7 accoord

/Bb..F7/ wil zeggen 3 tellen Bb accoord en 1 tel F7 accoord

(Soms komt men ook een andere notatie van accorden tegen: // in plaats van /-/ , /Eb-/ in plaats van/Ebm/, /G=/ of /Go/ in plaats van Gdim)

De begeleiding op piano op de dixieland wijze (zgn. honkie-kurkie) gaat in principe als volgt:

Met de rechterhand wordt op de 2e en 4e tel (ook wel op al de 4 tellen) van de maat de drie- of vierklank gespeeld behorende bij het accoord.

Deze "rechterhand" komt overeen met de banjo. Ook hier wordt de 2e en 4e tel meestal geaccentueerd. De banjoïst heeft in feite 3 manieren om een accoord te spelen; hetzij uitsluitend de 2e en 4e tel van de maat, hetzij alle 4 tellen van de maat even hard spelen, hetzij alle 4 tellen van de maat spelen, echter de 2e en 4e harder dan de 1e en 3e. Het accent mag nooit op de 1e en 3e tel liggen.

Op een piano is het vaak moeilijk een 4-klank aan te slaan. Men kan vaak volstaan door slechts 3 tonen van die vierklank te spelen.

Op een piano wordt met de linkerhand de basnoten aangegeven op de 1e en 3e tel en wel als volgt. Op de 1e tel de grondnoot van het accoord. Bij septiem accorden wordt meestal op de 1e tel de septiem noot gespeeld. Op de 3e tel wordt de kwint gespeeld (altijd lager dan de grondtoon). Om enig volume op de piano te krijgen worden de basnoten met pink en duim (met een octaaf tussenruimte) gelijktijdig aangeslagen. De "linkerhand" van de piano komt overeen met de tuba of bas.

Voorbeeld: /Bb/Bb7/

als volgt te spelen

accoord

Bb	1e tel
Bb	2e tel
Bb	3e tel
Bb	4e tel
Bb7	1e tel
Bb7	2e tel
Bb7	3e tel
Bb7	4e tel

piano onderhand/tuba

de noot Bb
rust
de noot F
rust
de noot Ab (dit is de sept.)
rust
de noot F
rust

piano rechterhand/banjo

de klank Bb-D-F (of rust)
de klank Bb-D-F
de klank Bb-D-F (of rust)
de klank Bb-D-F
de klank Bb-D-F-Ab (of rust)
de klank Bb-D-F-Ab
de klank Bb-D-F-Ab (of rust)
de klank Bb-D-F-Ab

Gedurende accorden worden veel gebruikt, andere ook. De volgende lijst geeft de accorden die het meest voorkomen. De volgende 5 accordenschema's (van niet beschreven nummer) geven de belangrijkste aan. Probeer eerst deze vlot achter elkaar te spelen.
 De eerste kolom geeft het accord aan, de tweede kolom de tel van de maat (1 2 3 of 4). De derde kolom geeft de noot aan van onderhand piano of tuba. De vierde kolom geeft de noot aan die pianist met zijn rechterhand moet spelen. De derde kolom heeft 2 noten naast elkaar: links de strakke basnoten, rechts lopen de basnoten a.h.w. van het ene naar het andere accord.

schema 1

Bb/Bb7/Eb/Ebm/
 Bb/-/G7/-/
 C7/-/F7/-/
 Bb/-/-/BbF7Bb/-

accord	tel van de maat	onderhand/tuba	bovenhand/banjo
Bb	1	Bb(hoog)	rust
Bb	2	rust	D-F-Bb
Bb	3	F (laag)	rust
Bb	4	rust	D-F-Bb
Bb7	1	Ab(hoog)	rust
Bb7	2	rust	D-F-Ab
Bb7	3	F (laag)	rust
Bb7	4	rust	D-F-Ab
Eb	1	Eb(hoog)	rust
Eb	2	rust	D-F-Bb
Eb	3	Bb(laag)	rust
Eb	4	rust	Eb-G-Bb
Ebm	1	Eb(hoog)	rust
Ebm	2	rust	Eb-Gb-Bb
Ebm	3	Bb(laag)	rust
Ebm	4	rust	Eb-Gb-Bb
Bb	1	Bb(hoog)	rust
Bb	2	rust	D-F-Bb
Bb	3	F (laag)	rust
Bb	4	rust	D-F-Bb
Bb	1	rust	D-F-Bb
Bb	2	Bb(hoog)	rust
Bb	3	rust	D-F-Bb
Bb	4	rust	D-F-Bb
Bb	1	F (laag)	rust
Bb	2	rust	D-F-Bb
Bb	3	rust	D-F-Bb
Bb	4	A	D-F-Bb
Bb	1	Bb(hoog)	rust
Bb	2	rust	D-F-Bb
Bb	3	F (laag)	rust
Bb	4	rust	D-F-Bb
G7	1	G (hoog)	rust
G7	2	rust	E-D-F
G7	3	D (laag)	rust
G7	4	rust	E-D-F
G7	1	G (hoog)	rust
G7	2	rust	E-D-F
G7	3	D (laag)	rust
G7	4	rust	E-D-F
C7	1	Eb(hoog)	rust
C7	2	rust	E-G-Bb
C7	3	G (laag)	rust
C7	4	rust	E-G-Bb
C7	1	Eb(hoog)	rust
C7	2	rust	E-G-Bb
C7	3	G (laag)	rust
C7	4	rust	E-G-Bb
C7	1	Bb(hoog)	rust
C7	2	rust	E-G-Bb
C7	3	G (laag)	rust
C7	4	rust	E-G-Bb
C7	1	F (hoog)	rust
C7	2	rust	E-C-Bb
C7	3	C (laag)	rust
C7	4	rust	E-C-Bb
F7	1	F (hoog)	rust
F7	2	rust	A-C-Bb
F7	3	C (laag)	rust
F7	4	rust	A-C-Bb
F7	1	F (hoog)	rust
F7	2	rust	A-C-Bb
F7	3	C (laag)	rust
F7	4	rust	A-C-Bb

accoord	tel van de maat	onderhand/tuba	bovenhand/banjo
Bb	1	Bb(hoog)	Bb
Bb	2	rust	rust
Bb	3	F (laag)	F
Bb	4	rust	rust
Bb	1	Bb(hoog)	Bb
Bb	2	rust	F
Bb	3	F (laag)	G
Bb	4	rust	A
Bb	1	Bb(hoog)	Bb
Bb	2	rust	rust
Bb	3	F (laag)	F
Bb	4	rust	rust
Bb	1	C(hoog)	Bb
F7	2	F	F
Bb	3	Bb(hoog)	Bb
Bb	4	rust	rust

Uiteraard kan men bovenstaande 16 maten op veel andere manieren spelen; het gaat hier echter alleen om de basis aanpak, hoe een accordenschema te spelen.

schema 2

F/D7/G7C7/F

accoord	tel van de maat	onderhand/tuba	bovenhand/banjo
F	1	F (hoog)	F
F	2	rust	rust
F	3	C (laag)	E
F	4	rust	Eb
D7	1	D (hoog)	D
D7	2	rust	rust
D7	3	A (laag)	A
D7	4	rust	rust
G7	1	G (hoog)	G
G7	2	rust	rust
G7	3	C (laag)	C
G7	4	rust	rust
F	1	F (hoog)	F
F	2	rust	C
F	3	F (hoog)	F
F	4	rust	rust

schema 3

Dm/-/Gm/-/

A7/-/Dm/-/

schema 4

Fdim/Gdim/Cdim/Bb

schema 5

Ab/-/Cm/-/

Bbm/-/Fm/-/

Veel nummers hebben in grote trekken gelijke opbouw (aan het begin of eind ongeveer gelijk). Vergelijk bijv. "All of me", "Five foot two", "Who's sorry now?", "Charleston", het chorus van "Basin Street Blues"

of bijv. "Nobody's sweetheart", "Jada", "Come back sweet papa", "Coney Island Washboard"

In geval bepaalde zaken niet duidelijk zijn of toelichting vereisen, schroom niet, er is altijd wel een muzikant die op zondagavond nadere inlichtingen kan geven.